

DET HISTORICISTISKE ETAGEHUS (VARDE MIDTBY)

Industrialiseringen skabte i slutningen af 1800-tallet en folkevandring fra land til by, hvilket skabte et byggeboom, hvor gader og hele kvarterer i løbet af få årtier blev bebygget af håndværksmestre. Det var økonomisk byggeri og til tider ren spekulation, men også byggeri med ambitioner om godt håndværk og med lyst til dekoration. Hustypen er kendetegnet ved dens regulære, taktfaste vinduesopdeling, som afspejlede lejlighedsstørrelserne, samt de ensartede etagehøjder, der akkurat overholdt myndighedernes minimumsmål. De ensartede voluminer gav gadebilledet et homogent udseende, men enkeltvis adskilte bygningerne sig ved individuelle dekorationer, farve- og materialevalg. Facaderne fulgte renæssancens facadeskema; en markeret tung sokkel, indramning af vinduer og indgangsdør samt facade- og taggesims.

Udsmykningerne skulle fremstå i kontrast til facademuren og med reliefvirkning. Soklen blev udført i murværk eller med cementforstærket pudsoverflader, der illuderede ru eller glatte kvadersten. Indramninger og gesimser blev også udført i teglsten eller cementpuds.

Teglstensudgaven kunne være med traditionelle sten eller de populære specialsten med kantede former og i alternative farver – til tider glaserede eller med reliefmønstre. Den cementpudsede variant kunne suppleres med industrielt fremstillede støbte figurer og dekorationsfragmenter. Facademurværket var i blanke teglsten eller pudset murværk.

Tagetagen blev udnyttet til beboelse enten med traditionelle lette kviste eller med store tunge kviste med frontvægge af murværk og bindingsværk; en kvisttype, der er et særkende for stilarten. Håndværkerhusene kunne via de regulære konstruktioner, den traditionelle proportionering af facaderne og en kultiveret materialeglæde fremstå som en optimering af en økonomisk hustype. Denne enkle hustype blev dog også opført i ekstravagante udgaver med karnapper, hjørnetårn eller spir.

Vestergade 15

Anbefalinger:

Facade

Gårdfacaden er nøgtern og ofte opført i gule teglsten uden udsmykning, mens gadefacaden er præsentabel og dekoreret. Facadeudsmykningen er udført i mange variationer, understøttet af tegl- og cementindustriens store udbud af dekorative bygningskomponenter.

Tag

Det 45 graders saddeltag bør være beklædt med skifer, røde tegl- eller cementtagsten. Trævinduerne i facaden og på kvisten er sidehængte med to eller tre fag og har en enkel dannebrogsofdeling uden mindre sprosser. Indgangsdøre er trærammedøre opdelt i felter eventuelt suppleret med rosetter, træ søjler eller felter med farvet glas. Facademurværket er oftest i glatte røde eller gule maskinsten.

Mur

Sundt murværk kan renoveres med afvaskning og genopfugning. Forvitrede mursten kan udskiftes sten for sten, mens forvitrede murflader kan filtses, malerbehandles eller mørteloppuds. Tyndpudsning eller vandskuring af facadevægge slører husets stofflighed og er sart overfor fugt i murværket. Ved facaderenovering er det vigtigt at fremhæve det enkelte hus' særlige karakteristika. Ved valg af farver til vinduer, døre og indramninger ønsker man oftest at skabe en kontrastfuld facade.

Bygningsændringer og tilbygninger

Ændrer man vinduernes proportioner og profileringer, facadens stofflighed eller indgangsdørens håndværksmæssige finish, forringer man hustypens arkitektur. Hustypen kan tilbygges med nabo-hus, når sokkel- og taggesimshøjde, facaderytme, materialitet og stofflighed afstemmes.

Torvegade 4